

brejskih i grčkih riječi i pojmova u njemu. Nastati će pitanje o slobodi tumačenja pisma i oko toga, da li mora biti ispravno samo papino tumačenje.

U svima kršćanskim zemljama zapada bilo je živo i jako osjećanje da ne postoji suglasnost između učenja biblijskog, misije prve kršćanske crkve i rada sadašnje rimske crkve. U krilu rimske crkve vođena je borba o primatu rimkoga biskupa. Rimski biskupi (pape) opet vodili su već nekoliko stoljeća borbu za primat crkvene vlasti nad svjetovnom. Oni su bili daleko od toga da šire mir među ljudima, zemljama i narodima, nego su svima sredstvima političke akcije, koja su upotrebljavana u tadašnjim političkim borbama na apeninskom poluotoku, nastojali da dođu do novca, vlasti i političkog prestiža. Svaki pokret za obnovu crkve ugušivan je tim sredstvima političke akcije. Svećenici i svjetovnjaci koji se nisu pokoravali političkom uticaju papa, bivali su podjednako isključivani iz crkve, i ako se moglo, ubijani ili paljeni živi na lomači. Baš na ovome prelomu vijekova pape su smatrali sasvim normalnima akcije, da svojim crkvenim položajem i prestižom političkim osiguraju svojim sinovima ili rođacima politička mjesta, gradove i dohotke. (Do danas je u katoličkoj crkvi ostala ova ekonomska kombinacija da mnoge obitelji stiču imovinu i nasljedstva od rođaka svećenika i redovnika). Oni su uvijek na nekoj od dviju zavađenih strana (kraljeva, gradskih republika, kneževa), ali nikad stalno na istoj. Crkva, pape, kardinali i biskupi, svećenici i redovnici postali su i u samoj Italiji predmet ismijehivanja, ironiziranja, karikiranja. Takav je ton i do danas ostao na evropskom jugu, ali južni Evropljani, možda zbog ljepote života na Sredozemnomu moru, možda zbog klime, možda zbog klasične lijenosti svoje, nisu nikad ovaj stav prema crkvi, sve do danas, uzimali ozbiljno i izvlačili iz njega zaključke za svoje akcije. Kritičari